

บทที่ 3

ผลการวิจัย

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย ดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ โดยจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพหลัก ประเภทของผู้นำชุมชน และประสบการณ์ในตำแหน่งผู้นำชุมชน ปรากฏผลดังตาราง 7

ตาราง 7 ข้อมูลร้อยละจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพหลัก ประเภทของผู้นำชุมชน และประสบการณ์ในตำแหน่งผู้นำชุมชน

ข้อมูลส่วนตัวของประชากรเป้าหมาย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	100	94.3
หญิง	6	5.7
รวม	106	100.0
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	1	1.0
31 – 40 ปี	23	21.7
41 – 50 ปี	30	28.3
51 – 60 ปี	33	31.1
60 ปีขึ้นไป	19	17.9
รวม	106	100.0
สถานภาพ		
สมรส	100	94.3
โสด	6	5.7
รวม	106	100.0
ศาสนา		
อิสลาม	106	100.0
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษาปีที่ 6 หรือต่ำกว่า	54	50.9
มัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า	17	16.0
มัธยมศึกษาปีที่ 6 / ปวช. หรือเทียบเท่า	23	21.7
อนุปริญญา / ปวส. หรือเทียบเท่า	6	5.7
ปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรี	6	5.7
รวม	106	100.0

ตาราง 7 ข้อมูลร้อยละจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ศาสนา ระดับการศึกษา อาชีพหลัก ประเภทของผู้นำชุมชน และประสบการณ์ในตำแหน่งผู้นำชุมชน (ต่อ)

ข้อมูลส่วนตัวของประชากรเป้าหมาย	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
ค้าขาย	13	12.3
เกษตรกรรม	79	74.5
รับจ้าง	13	12.3
อื่น	1	0.9
รวม	106	100.0
ประเภทของผู้นำชุมชน		
กำนัน	2	1.9
ผู้ใหญ่บ้าน	49	46.2
โต๊ะอิหม่าม	55	51.9
รวม	106	100.0
ประสบการณ์ในตำแหน่งผู้นำชุมชน		
ต่ำกว่า 10 ปี	75	70.8
11 – 20 ปี	19	17.9
21 – 30 ปี	9	8.5
31 – 40 ปี	2	1.9
มากกว่า 40 ปี	1	0.9
รวม	106	100.0

ตาราง 7 แสดงถึงข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 106 คน พบว่าทางด้านเพศ พบว่า ผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภูมิภาคศึกษาจังหวัดนราธิวาส จากประชากรเป้าหมาย จำนวน 106 คน เพศชายมีจำนวนมากที่สุด คือ มีจำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 94.3 ส่วนเพศหญิง มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7

ทางด้านอายุ พบว่า ผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภูมิภาคศึกษาจังหวัดนราธิวาส จากประชากรเป้าหมาย จำนวน 106 คน อายุระหว่าง 51-60 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ มีจำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 31.1 รองลงมา อายุระหว่าง 41-50 ปี มีจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 28.3 รองลงมา อายุระหว่าง 31-40 ปี มีจำนวน 23 คน

คิดเป็นร้อยละ 21.7 อายุระหว่าง 60 ปีขึ้นไป มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 17.9 และน้อยที่สุด คือ อายุต่ำกว่า 30 ปี มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1

ทางด้านสถานภาพ พบว่าผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส จากประชากรเป้าหมาย จำนวน 106 คน สถานภาพสมรส มีจำนวนมากที่สุด คือ มีจำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 94.3 และน้อยที่สุด คือ สถานภาพโสด มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7

ทางด้านศาสนา พบว่า ผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส จากประชากรเป้าหมาย จำนวน 106 คน นับถือศาสนาอิสลามทั้งหมด คือ มีจำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ทางด้านระดับการศึกษา พบว่า ผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส จากประชากรเป้าหมาย จำนวน 106 คน ผู้นำชุมชนจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 หรือต่ำกว่า มีจำนวนมากที่สุด คือ มีจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 50.9 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 /ปวช. หรือเทียบเท่า มีจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 21.7 รองลงมา ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่า มีจำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 16 ส่วนน้อยที่สุด ผู้นำชุมชนจบการศึกษาระดับการศึกษานุปริญญา/ปวส. หรือเทียบเท่า มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7 และปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญา มีจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.7

ทางด้านอาชีพหลัก พบว่า ผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส จากประชากรเป้าหมาย จำนวน 106 คน ผู้นำชุมชนประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด มีจำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 74.5 รองลงมา คือ อาชีพค้าขาย มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3 รองลงมา คือ อาชีพรับจ้าง มีจำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3 และน้อยที่สุด อื่นๆ (ผู้บริหารสถานศึกษา) มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9

ทางด้านประเภทของผู้นำชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส จากประชากรเป้าหมาย จำนวน 106 คน ผู้นำชุมชนประเภทโต๊ะอิหม่าม มีจำนวนมากที่สุด คือ มีจำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 51.9 รองลงมา คือ ผู้นำชุมชนประเภทผู้ใหญ่บ้าน มีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 46.2 และมีจำนวนน้อยที่สุด คือ ผู้นำชุมชนประเภทกำนัน มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9

ทางด้านประสบการณ์ในตำแหน่งผู้นำชุมชน พบว่า ผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส จากประชากรเป้าหมาย จำนวน 106 คน ผู้นำชุมชนมีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้นำชุมชนอยู่ในช่วงต่ำกว่า 10 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ มีจำนวน 75 คน คิดเป็นร้อยละ 70.8 รองลงมา คือ ผู้นำชุมชนมีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้นำชุมชนอยู่ในช่วง 11 - 20 ปี มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 17.9 รองลงมา คือ ผู้นำชุมชนมีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้นำชุมชนอยู่ในช่วง 21 - 30 ปี มีจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 8.5 รองลงมา คือ ผู้นำชุมชนมีประสบการณ์ในตำแหน่งผู้นำชุมชนอยู่ในช่วง 31 - 40 ปี มีจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9 และน้อยที่สุด คือ ผู้นำชุมชนมีประสบการณ์ในตำแหน่งมากกว่า 40 ปี มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส

ระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส จำแนกตามรายด้าน

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน โดยภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมค้นหาปัญหา และสาเหตุ

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน	\bar{x}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
ด้านการมีส่วนร่วมค้นหาปัญหา และสาเหตุ			
1. ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านกับชาวบ้านก่อนที่จะวางแผนกับชุดพัฒนาสันติในพื้นที่รับผิดชอบ	3.57	0.86	มาก
2. ท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านกับชุดพัฒนาสันติในพื้นที่รับผิดชอบ	3.47	1.05	ปานกลาง
3. ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านกับชาวบ้านก่อนที่จะวางแผนกับชุดพัฒนาสันติในพื้นที่รับผิดชอบ	3.50	1.08	มาก
4. ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านกับชุดพัฒนาสันติในพื้นที่รับผิดชอบ	3.43	1.02	ปานกลาง
รวม	3.49	1.00	ปานกลาง

จากตาราง 8 แสดงว่า ผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส มีการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมค้นหาปัญหา และสาเหตุ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก มี 2 ข้อ และระดับปานกลาง มี 2 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก คือ ข้อที่ว่าท่านมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา และสาเหตุที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านกับชาวบ้านก่อนที่จะวางแผนกับชุดพัฒนาสันติในพื้นที่รับผิดชอบ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางที่ต่ำสุด คือ ข้อที่ว่าท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านกับชุดพัฒนาสันติในพื้นที่รับผิดชอบ

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน โดยภาพรวม
ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน	\bar{x}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน			
1. ท่านมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมาย ความสำคัญเรื่องต่างๆในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขร่วมกับชุดพัฒนาสันติ	3.81	1.01	มาก
2. ท่านมีส่วนร่วมวางแผนพิจารณาตัดสินใจเลือกกิจกรรมในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขกับชาวบ้านก่อนที่จะพิจารณากับชุดพัฒนาสันติในพื้นที่รับผิดชอบ	3.78	0.97	มาก
3. ท่านมีส่วนร่วมวางแผนพิจารณาตัดสินใจเลือกกิจกรรมในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขกับชุดพัฒนาสันติในพื้นที่รับผิดชอบ	3.81	0.99	มาก
4. ท่านมีส่วนร่วมวางแผนพิจารณาเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนกับชุดพัฒนาสันติ	3.91	1.10	มาก
รวม	3.83	0.81	มาก

จากตาราง 9 แสดงว่า ผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ วิทยาลัยจังหวัดนราธิวาส มีการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมวางแผนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ว่าท่านมีส่วนร่วมวางแผนพิจารณาเสริมสร้างความเข้าใจ อันดีระหว่างประชาชนกับชุดพัฒนาสันติ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ว่าท่านมีส่วนร่วมวางแผนพิจารณาตัดสินใจเลือกกิจกรรมในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขกับชาวบ้านก่อนที่จะพิจารณากับชุดพัฒนาสันติในพื้นที่รับผิดชอบ

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน โดยภาพรวม
ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน	\bar{x}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน			
1. ท่านมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านได้รับข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆของโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุข	3.93	1.10	มาก
2. ท่านมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือสนับสนุนและจัดกิจกรรมระหว่างชาวบ้านกับชุดพัฒนาสันติในการจัดกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุข	3.97	1.00	มาก
3. ท่านมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินงานตามกิจกรรมต่างๆในหมู่บ้านกับชุดพัฒนาสันติในพื้นที่รับผิดชอบ	3.77	0.92	มาก
4. ท่านมีส่วนร่วมสนับสนุนในการพัฒนาและจัดกิจกรรมต่างๆระหว่างชาวบ้านกับชุดพัฒนาสันติ	3.94	1.05	มาก
รวม	3.90	0.87	มาก

จากตาราง 10 แสดงว่า ผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส มีการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อโดยมีข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อที่ว่าท่านมีส่วนร่วมในการประสานความร่วมมือสนับสนุนและจัดกิจกรรมระหว่างชาวบ้านกับชุดพัฒนาสันติในการจัดกิจกรรมตามโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุข และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อที่ว่าท่านมีส่วนร่วมแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินงานตามกิจกรรมต่างๆในหมู่บ้านกับชุดพัฒนาสันติในพื้นที่รับผิดชอบ

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน โดยภาพรวม ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

การมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชน	\bar{x}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล			
1. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผล กิจกรรมต่างๆในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุข	3.40	1.13	ปานกลาง
2. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาหมู่บ้านตามโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขอย่างต่อเนื่อง โดยตลอด	3.56	1.10	มาก
3. ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลว่าการดำเนินงานตามโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขมีความสำคัญหรือให้ประโยชน์ต่อชุมชนมากน้อยแค่ไหน	3.54	1.11	มาก
4. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนะ แสดงความคิดเห็นในการดำเนินงานหลังติดตาม และประเมินผลโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุข	3.47	1.13	ปานกลาง
รวม	3.49	1.12	ปานกลาง

จากตาราง 11 แสดงว่า ผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส มีการมีส่วนร่วมด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมาก มี 2 ข้อ และระดับปานกลาง มี 2 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในระดับมาก คือ ข้อที่ว่าท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนาหมู่บ้านตามโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขอย่างต่อเนื่องโดยตลอด และข้อที่มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลางที่ต่ำสุด คือ ข้อที่ว่าท่านมีส่วนร่วมในการติดตาม และประเมินผลกิจกรรมต่างๆ ในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุข

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส

สำหรับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส มีผู้เสนอปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะมาเป็นจำนวนน้อย แสดงดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 12 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส จำแนกเป็นรายด้าน

ข้อที่	ปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วม	ความถี่
ด้านการมีส่วนร่วมค้นหาปัญหา และสาเหตุ		
1.	ชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือ	24
2.	ชาวบ้านระแวงเจ้าหน้าที่	5
3.	ขาดความรู้ในภาษาท้องถิ่น	5
ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน		
1.	ขาดความรู้ด้านการวางแผน	33
2.	ประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน	20
3.	ไม่มีการดำเนินงานตามแผน	9
4.	โครงการที่ลงมาไม่มีการต่อยอด	6
ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน		
1.	งบประมาณล่าช้า	18
2.	ขาดความรู้ด้านการดำเนินงาน	17
3.	ขาดความชัดเจน แน่นหนาในการดำเนินงาน	15
4.	ความคิดเห็นไม่ค่อยตรงกัน	8
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล		
1.	ขาดความรู้ด้านการประเมิน	18
2.	ไม่มีการประเมินโครงการ	16
3.	ประเมินไม่ตรงตามความเป็นจริง	9
4.	เจ้าหน้าที่ไม่มีความชัดเจนในการประเมินผล	7
5.	ผู้นำชุมชนไม่ค่อยจะได้รับทราบในการดำเนินงานประเมินผล	4

จากตาราง 12 ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส แยกเป็นรายด้านดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมค้นหาปัญหา และสาเหตุ

ปัญหาและอุปสรรคด้านการมีส่วนร่วมค้นหาปัญหา และสาเหตุ เรียงตามลำดับข้อที่มีความถี่สูงสุดถึงต่ำสุดดังนี้ คือ ข้อที่ว่าชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือ (24) ข้อที่ว่าชาวบ้านระแวงเจ้าหน้าที่ (5) ข้อที่ว่าขาดความรู้ในภาษาท้องถิ่น (5)

ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน

ปัญหาและอุปสรรคด้านการมีส่วนร่วมวางแผนเรียงตามลำดับข้อที่มีความถี่สูงสุดถึงต่ำสุดดังนี้ คือ ข้อที่ว่าขาดความรู้ด้านการวางแผน (33) ข้อที่ว่าประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการวางแผน (20) ข้อที่ว่าขาดความร่วมมือของประชาชน (12) ข้อที่ว่าไม่มีการดำเนินงานตามแผน (9) ข้อที่ว่าโครงการที่ลงมาไม่มีการต่อยอด (6)

ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน

ปัญหาและอุปสรรคด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน เรียงตามลำดับข้อที่มีความถี่สูงสุดถึงต่ำสุดดังนี้ คือ ข้อที่ว่างบประมาณล่าช้า (18) ข้อที่ว่าขาดความรู้ด้านการดำเนินงาน (17) ข้อที่ว่าขาดความชัดเจน แน่นนอน แน่นยำในการดำเนินงาน (15) ข้อที่ว่าความคิดเห็นไม่ค่อยตรงกัน (8)

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ปัญหาและอุปสรรคด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เรียงตามลำดับข้อที่มีความถี่สูงสุดถึงต่ำสุดดังนี้ คือ ข้อที่ว่าขาดความรู้ด้านการประเมิน (18) ข้อที่ว่าไม่มีการประเมินโครงการ (16) ข้อที่ว่าประเมินไม่ตรงตามความเป็นจริง (9) ข้อที่ว่าเจ้าหน้าที่ไม่มีความชัดเจนในการประเมินผล (7) ข้อที่ว่าผู้นำชุมชนไม่ค่อยจะได้รับทราบในการดำเนินงานประเมินผล (4)

ตาราง 13 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส

ข้อที่	ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วม	ความถี่
ด้านการมีส่วนร่วมค้นหาปัญหา และสาเหตุ		
1.	เพิ่มความรู้ ทักษะในการสื่อสารกับชาวบ้าน	19
2.	เจ้าหน้าที่ควรลงพื้นที่สร้างความสัมพันธ์กับประชาชน	15
ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน		
1.	อบรมให้ความรู้แก่ผู้นำให้เข้าใจในการดำเนินงานต่างๆในพื้นที่	20
2.	อยากให้ภาครัฐให้ความสำคัญกับการวางแผนมากกว่านี้	7
3.	อยากให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามคำพูด	4
ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน		
1.	ควรให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ก่อนดำเนินงาน	3
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล		
1.	ควรให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับการประเมิน	10
2.	อยากให้มีการประเมินทุกโครงการ	6
ด้านอื่นๆ		
1.	อยากให้ภาครัฐเข้าใจ เข้าถึงประชาชนมากกว่านี้	23
2.	เจ้าหน้าที่ต้องศึกษาวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชาวบ้านก่อนลงพื้นที่	20

จากตาราง 13 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส แยกเป็นรายด้านดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมค้นหาปัญหา และสาเหตุ

ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมค้นหาปัญหา และสาเหตุ เรียงตามลำดับข้อที่มีความถี่สูงสุดถึงต่ำสุดดังนี้ คือ ข้อที่ว่าเพิ่มความรู้ ทักษะในการสื่อสารกับชาวบ้าน(19) และข้อที่ว่าเจ้าหน้าที่ควรลงพื้นที่สร้างความสัมพันธ์กับประชาชน (15)

ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน

ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมวางแผน เรียงตามลำดับข้อที่มีความถี่สูงสุดถึงต่ำสุดดังนี้ คือ ข้อที่ว่าอบรมให้ความรู้แก่ผู้นำให้เข้าใจในการดำเนินงานต่างๆในพื้นที่ (20) ข้อที่ว่าอยากให้ภาครัฐให้ความสำคัญกับการวางแผนมากกว่านี้ (7) ข้อที่ว่าอยากให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามคำพูด (4)

ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน มีผู้เสนอเพียงข้อเดียว คือ ข้อที่ว่าควรให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ก่อนดำเนินงาน (3)

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เรียงตามลำดับข้อที่มีความถี่สูงสุดถึงต่ำสุดดังนี้ คือ ข้อที่ว่าควรให้มีการอบรมความรู้เกี่ยวกับการประเมิน(10) และข้อที่ว่าอยากให้มีการประเมินทุกโครงการ (6)

ด้านอื่นๆ

ข้อเสนอแนะด้านอื่นๆ เรียงตามลำดับข้อที่มีความถี่สูงสุดถึงต่ำสุดดังนี้ คือ ข้อที่ว่าอยากให้ภาครัฐเข้าใจ เข้าถึงประชาชนมากกว่านี้ (23) และข้อที่ว่าเจ้าหน้าที่ต้องศึกษาวัฒนธรรมวิถีชีวิตของชาวบ้านก่อนลงพื้นที่ (20)

การจัดสนทนากลุ่ม

จากการระดมความคิดเห็นด้วยการจัดสนทนากลุ่ม เรื่องแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้นำชุมชนในโครงการหมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาจังหวัดนราธิวาส จัดขึ้น ณ ห้องพิบูล วิทยาลัยเทคนิคนราธิวาส มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์ โดยมีผู้นำชุมชน และหน่วยงานภาครัฐมาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สามารถสรุปประเด็นเสวนา ดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมค้นหาปัญหา และสาเหตุ

1. ผู้นำชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ กล่าวว่า “การจะเข้ากับชาวบ้านในการเข้าไปพัฒนาหมู่บ้านคนที่เข้าไปต้องศึกษาศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีของคนในพื้นที่ที่ถือปฏิบัติกันมา เพราะจะทำให้ไม่เกิดปัญหาจากที่ต้องการให้ชาวบ้านเข้าใจหน่วยงานภาครัฐ ลดความระแวงที่เกิดขึ้น กลับกลายเป็นทำให้เกิดช่องว่างทางความเข้าใจและสื่อสารกับเจ้าหน้าที่รัฐที่มาจากภายนอก

อย่างเช่น ภาษาที่สื่อสารกัน อาหาร ผู้นำชุมชนท่านหนึ่งได้พูดถึงการที่หน่วยงานภาครัฐพาคนในชุมชนไปทัศนศึกษาต่างจังหวัดอาหารถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ คำว่า “อาหารฮาลาล” ในความหมายของหน่วยงานภาครัฐที่พาคนในชุมชนไปทัศนศึกษา คือ อาหารที่ไม่ใช่หมู ก็เลยนำไก่มาให้รับประทาน แต่ก็ไม่ใช่ฮาลาลสืบเนื่องจากว่าไก่ไม่ได้เชือดผ่านกระบวนการตามหลักศาสนา” เพราะฉะนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นหน่วยงานภาครัฐไม่เข้าใจ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีของคนในพื้นที่จึงทำให้ชาวบ้านยังไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ควรให้ผู้นำชุมชนมีบทบาทในจัดอบรมหน่วยงานภาครัฐที่จะลงปฏิบัติงานในพื้นที่เกี่ยวกับภาษา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณีของคนในพื้นที่เพราะแต่ละชุมชนมีวัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่ไม่เหมือนกัน

2. ผู้นำชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ กล่าวว่า ผู้นำชุมชนบางคนยังไม่เข้าใจถึงกระบวนการมีส่วนร่วมว่ามีประโยชน์อย่างไรต่อการพัฒนาหมู่บ้าน การที่มีผู้นำชุมชนยังขาดความรู้ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมทำให้การดำเนินงานต่างๆ ของชุมชนแล้วแต่หน่วยงานภาครัฐนำลงสู่ชุมชนจึงไม่ค่อยมีประสิทธิภาพไม่ตรงตามความต้องการที่แท้จริง จากการทำทุกหน่วยงานปรับแนวคิดในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน โดยยึดหลักการพัฒนาจากล่างขึ้นบน (Bottom Up) ให้ชุมชนเป็นผู้คิดและมีส่วนร่วมในการทำงานตั้งแต่การค้นหาปัญหาจนสิ้นสุดขั้นตอนในการติดตามประเมินผล หมู่บ้านเสริมสร้างสันติสุขเป็นหมู่บ้านที่หน่วยงานภาครัฐต้องการพัฒนาที่สำคัญจำเป็นต้องให้ประชาชนไว้วางใจภาครัฐผู้นำชุมชนเป็นคนประสานที่สำคัญ เพราะฉะนั้นกิจกรรมต่างๆ ที่ลงสู่หมู่บ้านผู้นำชุมชนมีบทบาทสำคัญที่จะให้ประสบความสำเร็จ ผู้นำชุมชนควรมีทักษะกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐควรส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชนด้านกระบวนการมีส่วนร่วม เพื่อผู้นำชุมชนนำมาใช้ในการพัฒนาหมู่บ้านให้เกิดความสงบสุขที่ยั่งยืนต่อไป

3. ผู้นำชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ กล่าวว่า มัสยิดเป็นที่ประกอบพิธีทางศาสนาอิสลามคนในชุมชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามและไปละหมาดที่มัสยิดการประกาศเรื่องสำคัญๆ ที่มัสยิดถือเป็นทางออกหนึ่งในการที่จะให้ชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้น การใช้มัสยิดเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการค้นหาปัญหา และสาเหตุที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน ฉะนั้นควรส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนใช้มัสยิดเป็นสถานที่หนึ่งที่ไว้สำหรับประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่างๆ ให้กับชุมชนได้ดี

ด้านการมีส่วนร่วมวางแผน

1. ผู้นำชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ กล่าวว่า บางโครงการที่ลงสู่หมู่บ้านไม่ได้ผ่านการพิจารณาของคนในชุมชนจนบางครั้งโครงการที่ลงมาไม่ตรงตามความต้องการของคนในชุมชน และการที่โครงการต่างๆ ที่ลงในพื้นที่ควรสนองความต้องการของคนในชุมชน ร่วมกันคิด และร่วมกันตัดสินใจ บนพื้นฐานความเป็นไปได้ การดำเนินโครงการต่างๆ ที่ไม่ผ่านการพิจารณาของคนในชุมชนถือว่าการดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จ ไม่ได้สนองความต้องการของคนในชุมชนอย่างแท้จริง ผู้นำชุมชนถือว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาชุมชน การทำให้ผู้นำชุมชนเป็นผู้กล้าแสดงความคิดเห็นกับหน่วยงานภาครัฐจะทำให้ชุมชนนั้นได้รับการพัฒนาตามความต้องการที่แท้จริงของคนใน

ชุมชนเพราะผู้นำชุมชนเป็นผู้ที่อยู่กับชุมชนจึงย่อมรู้สิ่งที่ชุมชนต้องการ ถ้าผู้นำชุมชนไม่กล้าแสดงความคิดเห็นกับหน่วยงานภาครัฐการพัฒนาชุมชนย่อมไม่เกิดขึ้นแน่นอน ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชนให้เป็นผู้กล้าแสดงความคิดเห็น โดยการจัดฝึกอบรม การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุม สัมมนาในระดับต่างๆ การเปิดเวทีให้มีโอกาสได้พูด หรือเสนอความคิดเห็นบ่อยๆ ฉะนั้นผู้นำชุมชนควรเป็นผู้กล้าแนะนำสิ่งต่างๆ ให้กับหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่เพราะไม่มีหน่วยงานใดที่จะเข้าใจคนในพื้นที่ได้ดีเท่าผู้นำชุมชน ดังนั้น ควรส่งเสริมจัดอบรมพัฒนาศักยภาพของผู้นำชุมชนให้เป็นผู้กล้าแสดงความคิดเห็น

ด้านการมีส่วนร่วมดำเนินงาน

1. ผู้นำชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ กล่าวว่า โครงการต่างๆ ที่อยากให้อำเภอที่หน่วยงานภาครัฐที่ลงมาจัดโครงการต่างๆ ให้กับชุมชนมีความรู้ มีความเข้าใจกับโครงการที่จะจัดขึ้น เพราะที่ผ่านมาเจ้าหน้าที่หน่วยงานภาครัฐเองยังไม่เข้าใจในกระบวนการดำเนินงานของโครงการที่จะจัดขึ้นชุมชนสอบถามในรายละเอียดของโครงการหน่วยงานภาครัฐไม่สามารถตอบได้ เพราะฉะนั้นหน่วยงานภาครัฐควรจัดอบรมให้ความรู้กับผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ก่อนดำเนินโครงการ

ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

1. ผู้นำชุมชน และหน่วยงานภาครัฐ กล่าวว่า การติดตามประเมินผลโครงการ ควรประเมินทุกเดือนให้ที่ประชุมทราบเพื่อง่ายต่อการดำเนินติดตามโครงการ การติดตามประเมินผลโครงการทุกเดือนทำให้สามารถติดตามผลการดำเนินโครงการเป็นระยะๆ ง่ายต่อกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและทำให้โครงการมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะที่ผ่านมาบางโครงการไม่มีการประเมินจึงทำให้ไม่สามารถรู้ได้ว่าโครงการที่จัดขึ้นตรงตามความต้องการของคนในชุมชนอย่างแท้จริงหรือไม่ ฉะนั้นควรให้หน่วยงานภาครัฐและผู้นำชุมชนติดตามประเมินผลโครงการทุกเดือน